

Бэйэни салайыныы — инники дьылҕабыт

УСТААП —

НЭНИЛИЭК ДЬЫЛҔАТА

Сэттинньи 19 күнүгэр Модукка нэһилиэк мунньага буолан ааста. Мунньахха нэһилиэк Устаабын дьүүллэстилэр. Быйылыгы быһбарга баһылыгынан талыллыбыт Г.Н. Чиркова мунньах председателэ буолан, 2006 сыл тохсуньу 1 күнүттэн туох уларыһыы тахсарын, Устаап ис хоһоонун, депутаттар боломуочуйаларын көрсөтө, Устаап мааннай тэрилтэлэринэн коллективтарга ырытыллан, ол кэннэ кизан араара нэһилиэк уопсай мунньагар тахсарын, онтон үһүс түһүмэххэ депутаттар биэргэтэллэрин быһаарда.

Ол кэннэ Устаабы дьүүллэһин комиссиятын председателэ С.И. Чирков сүрүн докумуоммутун коллективтарга хайдах ырытылларын боротокуолларынан көрөн билиһиннэрдэ. Арыйах тэрилтэ «Гранд» САО, «Илгэ» ПО, СДК, «Канчэри» детсад, агроускуола, ЖКХ үлэстэрин сүннүүнэн, устаабы ылынарга диэбиттэр. Баһылык тэрилтэ са-

лайааччыларын быһаччы анаабакка, кандидатура тын киллэрэн, нэһилиэк сэбиэтингэр биэргэтэригэр оскуолаттан этиҥирибит. Комиссия үлэстээбэт дьону хабан, хас биридии киһи нэһилиэтин иннингэр интэриэстээх буолуохтаабын көрдөрбүт.

«Модут» МУП директора В.В. Осипов дьынгэр Устаап аллараттан оһоһуллуохтаабын, үөһэтэп бэлэм кэлбити хайдах да уларытар, үчүгэй этнилэри онорор кыахпыт суоһун, бэйэни салайыныыга кириэхпитинэ нолуогу кэмгэр төлүүр нэһилиэһинэ үчүгэйдик олоһуоһун, МУП үлэһиттэрэ Устаабы ылынарларын эттэ. Устаап болдьоһун, нэһилиэк быһаарыы ыйыттылар, онуоха Галина Никитична толору эппиэттэри биэрдэ. Бастаагы сессия депутаттардан бастайааннай комиссиялар тэриллэбиттэр. Ол курдук бюджеттэй-правовой, социальной, тутуу, гражданскай оборо-

на, земельнай-имущественнай комиссияларга сөптөөх депутаттар талыллыбыттар. Депутаттардьын ыһса сибээс «Депутат күнүһүн», комиссиялары кытта көрөһүүнэн ситиминиэбэр. Ону таһынан туох үчүгэйи ыраһыарбытын суруйан «Депутат дьааһыгар» түһэрэһиптин соһ.

Мунньахха «Намгаэстрой» кылаабынай инженерэ А.А. Пестряков, нэһилиэк землеустроитель А.И. Охлопков кыттыыны ыланнар, олохтоохтор мунаарар болпуросуларын эппиэттэтилэр. Гаастааһын темпэтэ тоһо бытаанын, ханнык ыйтан кыһынгы тариф кириэрин, гаас кирибэт буолларына, кирииччэ оһоһу хаттаан тутар сөбүн ыйыттылар Александр Андреевич элбэх сири хабан үлэлиллэринэн, үлэ хаамыыта бытаанын, «оһоһу көтүрүмэн» дьэн эрдэ этиллибитин быһаарда. Афанасий Иванович сири туһанарга, бас билэргэ туох оһоһуллуохтаабын туһунан иһитиннэрин онордо.

Түмүккэ, Галина Никитична переходнай түһүмэти этэһтэ аһарбытыгар, бари биэргэ иллэстэхти үлэһиттэригэр ыһырдэ.

Татьяна СЫРОВАТСКАЯ,
Модут

Ыйытыыга — эппиэт

«ХАРЧЫБЫТ ТААХ ХААЛЛА ДУО?»

«Сбербаан быһаарыа дуо?» дьэн төбөлөөх 1 Хомустаах олохтоһо К. Еремеев матырыйаала «Энсиэли» хаһыат редакциятыгар кирибит. Онно киһи: «Сэбиэскэй норуот 1961-1991 сс. дьэри Сбербаанга уурдарбыт харчыга 30 сыл устата госуодарствога көмөлөһөн баран, 1991 сылтан кумаабыга кубулуйбута», — дьэн суруйар. Итинтэн салгыы автор 1991 сылга дьэри уурдарыы харчыны хайдах төлүүлэрин туһунан Намнаабы Сбербаан салаһаччыта хаһыат нөһүө боростуой дьон өйдөрүгэр түһэр гына быһаарарыгар көрдөспүтэ. 1982 с. тахсыбыт «Государственный внутренний выигрышный заем» хайдах, хаһан төлөнөрүн быһааран биэрбэккэлэр таах хаалбытын ахтыбыт. Ити сүрүгү «Энсиэли» редакцията Россия Сбербаанын 5040 №-дээх Намнаабы отделениетыгар ирдэбингэ ыһыпта. Онно баан управляющаын э.т. М. Сивцева манньк эппиэти ыһта:

— 1991 с. бас ыйын 20 күнүгэр дьэри Россия Сбербааныгар уурдарыллыбыт харчыны төһөрүү (компенсациялааһын) билгитин оһоһуллар. Компенсацията төһөнөр харчы быйылыгы сыллаах федеральной бюджет туһунан Федеральной Сокуонга олоһуран Россия Федерациятын бюджеттытан көрүллэр.

2005 с. балаһан ыйын 1 күнүттэн саһалаан компенсация аарыллыахтаах дьоннорун категориялара кэнээн манньк буолан турар:

1. 1000 солк. дьылы (1991 с. харчы суолтатынан) ылыахтарын сөһ (бастаагы уочараттаах наследниктары кылдэран туран):
 - 1950 с. дьылы төрөөхтөр;
 - 1 группалаах инбэлииттэр;
 - II гр. инбэлииттэр (1960 с. дьылы төрөөбүттэр);
 - инбэлиит оһолор төрөһүттэрэ, опекунара;

— армияга ыһырыллан баран, эйэлээх кэмгэ сулуоспалыы сылдьан өлбүт уолаттардаах төрөһүттэр.

2. 1991 с. балаһан ыйын 20 күнүгэр уурдарылаарын кээмэйин бүгүнүү ылыахтарын сөһ

(1991 с. харчы суолтатынан):

- 1938 с. дьылы төрөөхтөр;
- I гр. инбэлииттэр;
- 1938 с. дьылы төрөөх наследниктар эбэтэр I гр. инбэлиит наследниктар (өлбүт вкладчик саһыттан тутулуга суох);
- инбэлиит оһолор төрөһүттэрэ, опекунара;
- төрөһүттэригэр инбэлиит оһолор опекунара;
- оһоһу целевой уурдарылаахтар (оһоһу целевой вклад);
- тулаһаах оһолор уонна төрөһүт көрүүтэ-истиһтэ суох хаалбыт оһолор уурдарылаар.

3. 6000 солк. дьэри кээмэйдээх ритуальнай компенсация (өлбүттээхтэргэ) 2001-2005 сс. өлбүт киһи уурдарылаарыгар аарыллан наследниктарыгар төһөнөр.

4. 1998-2000 сс. өлбүт киһи наследниктара 1000 солк. дьылы ритуальнай компенсация ылыахтарын сөһ. Онтон уурдарылаах киһи Ада дойдуну Улуу сэриитин кыттылааһы эбит буолларына, киһи наследниктара 6000 солк. дьылы компенсация ылар бырааптаахтар.

5. Бу ыйылыбыт түгэһнэргэн уратыларга, уурдарылаах компенсация аарыллан бэриллибит буолларына, 2005 с. хос компенсация дьэн аарыллыбат. «2005 с. федеральной бюджет туһунан» Федеральной Сокуонга олоһуран.

1982 с. тахсыбыт сүүйүүллээх государственнай заем 1992 сыллаахха алтынны 1 күнүгэр «Российский внутренний выигрышный заем 1992 года» дьэн ааттаах заемга уларытыллыбыта. Государство бу заемун облигациятын атылаһытын уонна сүүйүүлэрин төлөбүрүн 2005 сылтан тохтоттор.

М. СИВЦЕВА,

Россия баанын Намнаабы 5040 №-дээх
отделениетын улр. э.т.
Балаһнээтэ В. СЫРОМЯТНИКОВ

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Энсиэли» хаһыакка сибээс отделениеларынан, общественной сурутааччыларынан 2006 сыл бастаагы агарыгар сурутуу ыһтыллар.

Сурутуу сыаната б ыйга — 210 солк., 3 ыйга — 105 солк., 1 ыйга — 35 солк.
Хаһыат индексэ — 54889,
нэдиэлэһэ үстэ тахсар.

Сурутуу б.д. ахсынны 25 күнүгэр дьэри туох да хааччага суох ылыллар.

КҮН-ДЬЫА ТУОҕО

Субуота, ахсынны 3 күнэ. Бу күн салгын баттаһына 780 мм, температура -20, салгын сиһгэ 85%, арҕаттан 3 м/сек тыалыра.

Баскыһаһыа, ахсынны 4 күнэ. Бу күн салгын баттаһына 777 мм, температура -20-22, салгын сиһгэ 79%, арҕаттан 3 м/сек тыалыра.

Бондиэһиник, ахсынны 5 күнэ. Бу күн салгын баттаһына 773 мм, температура -24-26, салгын сиһгэ 92%, хотугулуу-арҕаттан 3 м/сек тыалыра.

«Расписание поездов»
www.rp5.ru

БИҔИГИ ХАЛАҢДААРБЫТ:

Сага Дьылга уонна нэһилиэктэринэн бэйэни салайыныыга кириһигэ дьэри — 29 күн хаалла
Хаһыаттарга уонна сурунаалларга сурутуу болдьоһо түмүктэниэр дьэри — 23 күн хаалла

Ыл — ыччаттын

ЫЧЧАТ НЭДИЭЛЭТИН ДУОРААНА

Сэттинньи 23-28 күннэригэр улууска ыччат нэдиэлэтэ ыһтылынна. Ол курдук, сэттинньи 23 күнүгэр ыччат социальной-психологической өйөбүдүн киһинигэр эдэр дьон үлэлээх буолалларын көһсөтүлэр. Мустубут дьон анал үөрөхтээх специалистар консультацияларын иһиттилэр, билгити ырыһынак усулуобуйатыгар олоһон хаалбакка биһр сомоһо күүс буолан общественной түмсүүнү тэриһан үлэлэһин хайысхаларын туһунан сазһэргэстилэр. Көрсүһүү түмүгэр психолог дьону кытта сөһкө алтыһыы дьарыһын ыһта.

Сэттинньи 24 күнүгэр А. Шестаков аатынан культура киһинигэр ыччакка аналлаах «Сотвори себя сам» дьэн ток-шоу ыһтылынна. Ыадыһыттарынан Намтан төрүттээх эдэр ырыһыһыт Дмитрий Барабанов, республика биһр бастыҥ стилист — парикмахера Василий Шергин, шоомен Дмитрий Ядрихинский, дэгиттэр талааннаах Аня Алексеева буоллулар. Ыччаттар ыадыһыттарга араас ис хоһоонноох ыйыттылары биэрдилэр. «Ыйдаҥа куо» хип-хоп кулууп ырыһыһыттары кэрэ ырыаларын бэлэхтээтилэр. Сэттинньи 26 күнүгэр И. Винокуров аатынан педагогической колледж киһи-куоһ саалаһыгар НПК, НПЛ, ДьПИ студениарын иһки ардыгар волейболга, теннискэ, шашкага күрэхтэһиилэр буоллулар. Түмүгэр волейболга уонна теннискэ НПК хамаандата 1 миэстэни, ДьПИ 2 миэстэни, НПЛ 3 миэстэһу тигистилэр. Шашкага ДьПИ-1, НПЛ-2, НПК-3 буолдулар. Уопсай түмүгүнэн НПК хамаандата -1, ДьПИ -2, НПЛ-3 миэстэлэргэ таһыстылар. Бу күн ыччакка аналлаах дискотеканы ди-джей Гаврил Корякин салаһан ыһта.

Сэттинньи 27 күнүгэр НПК студениарын уопсай дьэһитигэр «Тоһо? Хайдыһ?» дьэн арыгы содуларыгар аһаммыт ток-шоу ыһтылынна. Ыччат социальной-психологической өйөбүдүн киһини үлэһиттэрэ Дария Нестерова, Юрий Мордосов ыччат ортотугар үгүстүк көһтөр быһыһыны-майгыны оонһоһон көрдөрдүлэр уонна бу тула санаа атастастылар. Көһсөһи түмүгэр студениар хайа да түбэлтэһэ атын дьонго баттаһакка, үтүрүһпэккэ, хас биридии киһи эппиэтинэһи бэйэтэ сүтүһтэһиһи бэлэһтээтилэр.

Т.Н. Степанова, ыччат социальной-психологической өйөбүдүн киһини директора

Туоһулуур — сыһыппара!

ОҒО СЫНЬАЛАҢАР — 4,7 МӨЛҮЙҮӨНҮ

Оһолор доруобуйаларын чэбдигирдин киһилэр ыарыһыларын сэрэтэр миэрэнэн буолар. 2005 с. саһатыгар улууска страховкалаһыт гражданиар оһолорун чэбдигирдингэ 3,9 мөл. солк. бэриллибититэн 2,2 мөл. солк. санаторнай, куорат таһынааһы лааһырдарга, 1,7 мөл. солк. күнүскү лааһырдарга аһаммыта, оттон сьл түмүгүнэн, эһи 750 тыһ. солк. бэриллэн, үбүлэһин 4,7 мөл. солк. тэнһэспитэ.

Санаторнай, куорат таһынааһы лааһырдарга 267 оһо доруобуйатын көһнөрүһнэ, ол иһигэр республика таһыгар 85 оһо, республика иһигэр 99 оһо, куорат таһынааһы лааһырдарга 83 оһо сынһанна. Республика тас өттүгэр сынһаммыт оһолор 5 бөлөхтөрүн салаһааччыларыгар айаннарын төлөбүрүгэр государственнай социальной страховани өл биэрбитэ.

Улууска аан маһнай куорат таһынааһы 2 чэбдигирдэр лааһыр аһыһылыыта — Хамаһаттаһа «Альяс», Түбэһэ «Саһарһа». Иккиһэн ФСС региональной отделениетын итэһэллээх лааһырдарын испиһиһгэр кириһпэр. Маһна биһиги улуслуттан эрэ буолбакка, Чурапчы улуслуттан, Дьокуускайтан оһолор кэлэн сынһаммыттары. Куорат таһынааһы чэбдигирдэр лааһырдарга путевка сыаната чэпчэки соһус, онон элбэх оһо доруобуйатын көһнөрүһгэр кыах үөһкүүр. СР правительствотын 2005 с. ыам ыйын 5 күнүһнэһи 529-р №-дээх ыйааһынан путевка орто сыаната 18 хонукка — 6966 солк., 21 хонукка — 8127 солк., 24 хонукка — 9288 солк. буоллаһына, РФ правительствотын 2005 с. муус устар 1 күнүһнэһи 355 №-дээх ыйааһынан путевка орто сыанатытан 80 %-һын Фонда төлүүр: бюджеттэй тэриһтэлэргэ; финансовой туруктарынан путевка сыанатын бэйэлэрэ төлүүр кыахтара суох тэриһтэлэргэ.

Ол эбэтэр быйыл биһиги 21 хонукка 6502 солк. төлөөтүбүт. 2005 с. улуска оһолор күнүс сылдьар 53 лааһыр үлэһэн 1165 оһону хаһтылар. Күһгэ 2-3-тэ аһыһыларыгар 90 солк. быһыллан 21 күһгэ биһр оһоһо 1890 солк. бэриллибитэ.

Социальной страховани фондата үбүлэһинин эрэ онорор, оттон путевкалары атылаһыһынан, сынһалаһы тэриһинэн хас биридии тэриһтэһэ баар социальной страховани комиссията дьарыктаныахтаах. Киһилэр Фонда иннигэр үп-харчы туттуллуутун отчуоттуулар, оһолор испиһиһктэрин, ханнык санаторийга (лааһырга) барыһтары, тиксэриһтээхтэр. Комиссия бэриллибит үбүлэһини толору туһана сатыахтаах, оттон үп тийэһтэһинэ, эһи харчыны ылар туһунан саһабыһыһыһыны Фонда быһаарыһыгар биэрэһтээх.

М. Р. ПЕТУХОВА, Саха Республикаһыгар РФ Социальной страховани фондатын кылаабынай боломуочунай

В мире прекрасного

*О, музыка! Наш сон нарушив,
Ты бьешься в спящие сердца,
Врачуешь сморщенные души,
Пророком делаешь певца,
Смирная грозная стихия,
Словами полными любви,
Зовешь в объятия свои.*

Искусство — это голос человечества, обращенный к внутреннему миру каждого человека, и тот, кто решил впустить в свою жизнь искусство, обретает ни с чем не сравнимое богатство. Занятия музыкой развивают чувства, затрагивают душевные струны, ребенок становится чутким, отзывчивым, умеющим сопереживать! В конечном итоге формируется эстетическое мировоззрение, духовный мир. Не только музыка, а искусство в целом может, должно играть очень большую роль в формировании духовной культуры человека.

Намская детская музыкальная школа вносит определенный вклад в развитие культурной жизни улуса. Учащиеся нашей школы учатся понимать, любить искусство, ценить прекрасное. В этом году Намская детская музыкальная школа отмечает 45 лет со дня основания. Она была открыта 1 сентября 1960 года, а с 1962 года школа носит имя Захара Порфирьевича Винокурова, что является для нас большой честью и гордостью. Основателем школы, первым ее директором и педагогом по классу фортепиано был отличник культуры СССР Иван Афанасьевич Бубякин. В разное время директорами школы работали Кобельянов Петр Федотович, Филиппов Иван Иванович, Гурьева Татьяна Андреевна, Никулин Владимир Георгиевич, Овипко Александр Михайлович, Свешникова Вера Григорьевна, Атласов Николай Николаевич. В настоящее время директором школы работает Афанасьев Алексей Семенович.

С годами школа пополняется новыми кадрами, открываются различные отделения, филиалы, растет количество учащихся. Одним из первых начало свою работу в школе народное отделение, основателем которого был Новгородов Владимир Павлович, преподаватель по классу балая. В данное время на народном отделении работает 6 преподавателей: отличник культуры Егоров Григорий Константинович, Дьяконова Роза Васильевна, Пестряков Николай Николаевич, Атласов Николай Николаевич и молодые специалисты, выпускники нашей школы — Атласов Савелий Юрьевич, ученик Пестрякова Николая Николаевича, и ученица Дьяконовой Розы Васильевны Макарова Анна Афанасьевна.

На протяжении 45 лет преподаватели своей плодотворной деятельностью, творческим отношением создали детские коллективы, известные не только в улусе и республике, но и за ее пределами. Одним из таких коллективов является оркестр народных инструментов. Им руководит отличник культуры РС(Я) Пестряков Николай Николаевич. Коллектив был образован в 1983 году. Оркестр является дипломантом и победителем улусных и республиканских смотров и конкурсов. За достигнутые успехи коллектив был удостоен чести показать свое искусство в Республике Тува и за границей, в Швейцарии.

Помимо основной педагогической деятельности, преподаватели много времени посвящают занятиям в оркестре, принимая активное участие в культурной жизни улуса, пропагандируют музыкальное искусство. Среди первых педагогов, стоящих у истоков основания школы, необходимо назвать и сейчас продолжающих работать Гурьеву Татьяну Андреевну, Завьялову Элеонору Викторовну, Захарова Афанасия Егоровича, Егорова Григория Константиновича. Именно они долгое время являются костяком школы, ее душой, нашими старшими наставниками. Их ученики, выпускники Намской ДМШ Сидорова П.М., Пестряков Н.Н., Семенова Е.М., Новгородова Е.П., Чумаевская З.Н. работают преподавателями своей же школы.

С большой теплотой и благодарностью вспоминаем и храним светлую память о безвременно ушедшей от нас Свешниковой Вере Григорьевне. Благодаря ее деятельности сформировался и ныне существует сплоченный коллектив. Огромная заслуга Веры Григорьевны в становлении и укреплении материально-технической базы школы.

В настоящее время отделение общего инструмента возглавляет отличник культуры СССР, Почетный гражданин улуса Гурьева Т.А. О Татьяне Андреевне можно рас-

стал лауреатом республиканского конкурса «Учитель искусств-2004».

Учащиеся художественного отделения являются победителями, лауреатами различных республиканских, российских конкурсов и выставок. Хочется отметить лучших учащихся художественного отделения: Эверстов Володя, участник Всесибирской выставки детского юношеского художественного творчества в г. Юрга, работа которого была высоко оценена жюри.

В 1978 г. Исая Дмитриевич Харитонов начал обучать детей на-

отделения, на которых успешно трудятся преподаватели отличник культуры Любовь Андросова, Сардана Захарова, Надежда Татарникова, Октябрина Попова. Руководит этим небольшим коллективом преподаватель художественного отделения Бурнашева Степанида Захаровна. Пользуется заслуженным уважением, популярностью в улусе танцевальный коллектив «Радуга», под управлением Андросовой Любови Алексеевны.

В 1998 г. открылся филиал Намской музыкальной школы в селе

Как человек, проработавший долгие годы на руководящих должностях в сфере культуры, имеющий большой опыт работы с людьми, Раиса Николаевна активно включилась в работу нашего коллектива.

За 40 лет Намскую ДМШ закончили около 800 человек, из них многие продолжают учебу в Якутском музыкальном, художественном училищах, в Намском педагогическом училище, в колледже культуры, в высших учебных заведениях России, получают ряды музыкантов-исполнителей, педагогов, художников и хореографов. Пусть все наши выпускники связали свою профессию с искусством, но занятия в нашей школе выработали в них такие качества как воля, целеустремленность, трудолюбие, которые помогли им в дальнейшем в выбранной профессиональной деятельности, в становлении их как личности.

Г.П. Шулиновская, «Отличник культуры Республики Саха»

Хаартыскаларга: Протопопова Анна Гаврильевна - уруһуй отделение преподаватель;

Сивцев Иван Иванович - музыка Урдук оскуолатын преподаватель, Саха Республикатын симфонической оркестрын артыһа.

И ДОЛЬШЕ ВЕКА ДЛИТСЯ МУЗЫКИ ЧАРУЮЩИЙ ЗВУК...

сказать очень много. Можно с уверенностью сказать, что это человек с большой буквы. Ее активная позиция вдохновляет весь коллектив, является примером для молодых. Она сохранила до сих пор свой молодой

шей школы танцевально-хореографическому искусству. На этом отделении успешно работают два хореографы — отличник культуры Москвитина Надежда Федоровна и Винокурова Саргылана Семеновна. Концертмейстером хореографического отделения работает выпускница нашей школы Чумаевская З.Н. Ансамбль «Ручеек» (руководитель Москвитина Н.Ф.) — лауреат конкурса «Веселье капеллы» в г. Якутске, дипломант конкурса «Полярная звезда», лауреат конкурса «Танцует молодость Эркээнэ» в г. Покровске.

Большим достижением в работе преподавателей является участие Москвитиной Оли в международном юношеском танцевальном фестивале в г. Албена 2004 г. в Болгарии, где она стала лауреатом I премии в номинации «Народный танец», а также участие ученика 4-го класса Зырянова Миши в международном «Конкурсе Красоты и таланта» в г. Бишкеке, где он получил звание Первого принца.

На теоретическом отделении работают отличник культуры Новгородова У.К., Шулиновская Г.П. и

заряд, энергию, интерес и любовь к жизни. За годы работы в музыкальной школе она выпустила много выпускников, многие из которых продолжают дело своего педагога, успешно трудятся в нашей школе.

Фортепианное отделение начало свое существование со дня основания школы. Первыми преподавателями фортепиано были Бубякин И.А., Свешникова В.Г., Гурьева Т.А. 33 года назад приехала работать в нашу школу из далекого города Горького Завьялова Элеонора Викторовна, которая стала первой пианисткой специалистом по фортепиано. За эти годы она выпустила большое количество выпускников. Также на фортепианном отделении успешно работают преподаватели — заведующая фортепианным отделением Новгородова Е.П., Семенова Е.М., отличники культуры РС(Я) Сидорова П.М., Пономарева Г.А. Это опытные преподаватели, достигшие определенного педагогического мастерства в музыкально-эстетическом воспитании учащихся. Лучшие учащиеся фортепианного отделения: Семенова Вера, Семенова Саша, Захарова Айыына, Федоров Валера, Ядрихинские Еля и Ая.

В начале 70-х годов в школе открывается духовое отделение, основателем которого был Попов Юрий Николаевич. Его выпускник Василий Соколов, окончив Новосибирскую консерваторию, в настоящее время работает преподавателем этой же консерватории, а также солистом Новосибирского симфонического оркестра. Долгое время преподавателем духового класса работал отличник культуры СССР Егоров Г.К. Его выпускники Воронин Вячеслав и Сивцев Иван, окончив консерваторию, работают преподавателями Высшей школы музыки и являются солистами симфонического оркестра театра оперы и балета г. Якутска. В данное время Григорий Константинович продолжает свою педагогическую деятельность в качестве преподавателя общего инструмента и концертмейстера.

В 1973 году при Намской музыкальной школе открылось художественное отделение, которое возглавила Светлана Егоровна Охлопова. В свое время здесь преподавали Петухов Михаил Романович, Ермолаев Ариан Арианович, Захаров Афанасий Егорович. В данный период на отделении работают отличники культуры, ветераны педагогического труда Протопопова Анна Гаврильевна, директор школы Афанасьев Алексей Семенович и молодые специалисты — выпускники нашей школы Колодезниковна Ксения Ивановна и Христоворова Яна Кимовна. Афанасьев А.С. не только умелый руководитель, но также ведет активную творческую работу на отделении. Так в 2004 г. Алексей Семенович

Корякина Д.Г. На уроках теории и музыкальной литературы учащиеся изучают творчество русских, якутских, зарубежных композиторов. Проводятся различные музыкальные конкурсы, олимпиады. С 2003 г. в школе стал проводиться, уже ставший традиционным, конкурс юных авторов «Дайһы». Многократными победителями теоретических конкурсов, олимпиад стали учащиеся — Афанасьева Галла, 7 кл., занявшая III м. в зональной олимпиаде в г. Якутске. Лучшими учащимися теории музыки являются Антонова Лена, Макарова Лида, Москвитина Айал, Ядреева Маша, Ядрихинская Валерия.

Преподаватели-теоретики ведут активную творческую, общественную деятельность. Так, Корякина Дора Григорьевна, приняв участие в конкурсе «Учитель искусств», заняла в зональном III место, а в республиканском была удостоена номинации «За креативность».

На базе Намской ДМШ открылись и уже самостоятельно работают Хатырская, Хомустахская и Хатын-Арынская музыкальные школы. Наша школа имеет свои филиалы в Хамагатте и Партизаны. В 2000 г. открылся филиал Намской музыкальной школы на территории педагогического училища, где работают: преподаватель теории музыки Атласова Зинаида Никитична, преподаватель фортепианного отделения, выпускница I Хомустахской школы Сергеева Роза Петровна и преподаватель хореографии Соловьева Евгения Васильевна.

В Хамагаттинском филиале функционируют хореографическое, фортепианное и художественное

Партизан, в котором на хореографическом отделении с большим творческим подъемом работает отличник культуры Республики Саха (Якутия), Почетный гражданин Намского улуса Александр Окоемов.

Второй год в нашей школе трудится специалистом по охране труда и техники безопасности отличник культуры России Горохова Р.Н.

ОСКУОЛАМ 45 СЫЛЫГАР

1959 сыллааха Чурапчыттан кэлэн, патриоттаан музыкальной оскуоланы аһа саатабытым, дыа кэстүбүккэ төннүбүтүм. Очотооһо культура отделын сэбиэдиссэйэ Протопопов Афанасий Андреевичтын Союмин председателэ Кучерова туруорсан лещох сага дыэттин бэрдэрэн, өрөмүөннээн алтынны 1 күнүгэр 1960 с. баянст Новгородов Владимир Павловичтын оскуоланы аспыпыт. 15 оһону баанча, 15 оһону фортепианога ылан Нам оройуонун оһолоругар музыкальной культура киэн аартыгын аан магнай арыян биэрбит.

Кими да чорботон эпэт гына элбэх музыкантары, художниктары, үгкүүһүттэри билиги оскуолабыт бэлэмнээн атаарда. 45 сыл устатыгар элбэх оһо үөрэннэ, элбэх учуутал үлэстээтэ. Төһө да үөрүүлэх күммүт буоллар оплохтон барбыт доһотторбутун санаан аһабыт. Пенсияба тахсыахпар диэри үлэстэбит кырдыбас ветераннарбыт Гурьева Т.А., Завьялова Э.В., Захаров А.Е., Егоров Г.К., Охлопкова С.Е. олоһум истинг өйдөбүлүгэр хаалларан туран, кэрэ-бэлэс үбүлүүһүн дууһаны холбоон эбэрдэлибин!

Эбэрдэлибин, былыргы билиги таһыммытын уонунан төгүл аһары түспүт үөрэнэччилэрбитин, ол эбэтэр үөрэммит оскуолаларыгар төннөн кэлэн учууталлар учууталлара буолбут оскуолабыт ветеран учууталларыгар тийбит үлэ үөһүгэр сылдьар «оһолорбутун».

Эбэрдэлибин, уруксу оһоох суолбутун билигин киэн аартыкка саатабылаахтык киллэрбит оскуола салайар коллективын, ичигэс, ыраас усуллубуһунай тэрийбит техүлэһиттэри, оскуолаба көмө, тирэх буолар Нам улуһун культурын управлениетын.

Эбэрдэлибин, 45 сыл устата үлэбит тупсарыгар ханнык бабарар сүрүн салааттан итэһэһ суох культура үлэтин үрдүктүк сыаналаабыт, кыһаммыт райкомнар секретардарын, улус баһылыктарын. Кыһамныга наадыйар кэммитигэр болҕомто кинигэр илдьэ сылдьар ветераннар сэбиэттэрин. Магнайгы оскуола-санаторнай дьаһыла дыэтэ, онтон спорт оскуола дыэтэ, 1979 сылтан урукку райком дыэтэ. Бу буолар нэһилиннэһ үрдүк культуурапаах буоларыгар салапта кыһаммыта.

Эбэрдэлибин, оскуолабытыгар үөрэнэ сылдьыбыт оһолору, искусство кэрэ эйгэтин билсэн ааспыт, ингариммит, билигин араас идэлэри баһылаабыт олох тутуах дьоннорун.

Ыччаттарбыт баарабай тиит тыһыынчанан күөх киистэтэ буоллуннар, оттон билиги ол мас хаһан да охтубатын туһугар тулпаннаабат силиһэ буолан олорукхпүт.

Нам музыкальной оскуолатын төрүттээбит БУБЯКИН Иван Афанасьевич-Чөгөчөк

НОРУОТ ИНСТРУМЕННАРЫНАН ДОБУҔУОЛЛАТАН

Пенсияба тахсар сааһым туолбутугар Нам селотун музыкальной оскуолатыгар вахтер быһылынан үлэһини кэлэрбэр оһолору народнай инструменнарга үөрэтэр салаа сэбиэдиссэйин уонна преподавателин Роза Васильевна Дьяконова субу дьан билбэт этим. Маган сирэйдээх, киэн эйбэс харахтардаах киһи ийэтин Агашаны көрүстэрбин эрэ хаһаангыттан эрэ дьуөгэһин этибит диэбит курдук дороболоһон, кэпсэтэн арахсарбыт. Дьингизин киһи атын оройуонтан төрүттээх киһини уонна минигиттэн балачча балыс. Роза Васильевна абатын сэри, тыыл ветеранын, лыһа эттээх-сийинээх, орто уңуохтаах Василий Евтропьевич Эверстовы төрүккэттэн билэбин. Киһи Намга культура эйгэтигэр үлэһини сылдьыбытын өйдүүбүн. Хас да оһолоохторуттан улаханара Роза Васильевна. Киһи биир кэм сыһанастык туттан, чуумпук үөрэ-көтө сылдьар. Хара харахтара мичээр уотунан тырыммыллар. Көнө уңуохтаах, бэйтигэр сөл эттээх-сийинээх, үлэтигэр ирдэбиллээх преподаватели үөрэнэччилэрэ эмиз намчытык, нарыннык таптыллар, ыптыктыллар. Ыптыллар көрсүһүүлэр бу кэпсэнилэр оскуоланы хаһаангыта эрэ бутэрэн, хайы-сах ханнык эмз тарптыллар үлэһит, улаатан ийэ буолбут үөрэнэччилэрэ аналлаах киһэлэри, күнэри кэлэн балалайкаба, мандолинаба оонньоон кызгэтиһэн, туттуна соһус үөрэн-көтөн биллэбэккэ им-дьым баран хаалларар.

Мин оһо сааһым балалайка, мандолина, гитара тыастарынан уйдаран ааспыт буолан ити инструменнар номоһон, хоһоһой дорбоннорун сэргин, өрүкүүбэккэ истингин, иэйилээхтик чуумпурон олорон истэбин. Манна сьырдык сыһаас чаранга эдэр хатынгар сөрүүн тыаппан сүргэлэрэ көтөбүллэн илгэс лабааларынан далбаатаһаллара, онуоха сотору буолаат халлаанга харбаһаллара. Кыалпыһаат тииттэр тонуй чьпччаалларын оргоуун иһингэн: «Бу эмиз туоххутуй!» — диэбитти иһигэттэллэр. Сайылык оһолору көлүчүбэ сөтүөлээн көмүс таммахтары ыскайдыллар, эңсигэннээх Лена өрүс ырахан долгуннарын үрүт-үөһэ үңкүрүтэр, ол быһыгар тонуй кулунчаанар ийэлэригэр атаахтаан кистэндьырпатаалара, үөр сыгыт сымнабас буорга чьгик үктэнэн сүүрэрэ, мэник тыл издэскэр сыстара, кулгаахтар сипсийэрэ, күөх тыа суугуна, өңдүл үрдүк халлаанга күөрэгэй туйан дьурулатара, саас сир тымырылтан өрө тэбэн кылыгырайар уу — бу барыта народнай инструменнар олох кэрэтин туоһулуур арахсыбат аргыстара. Дьэ, ити үрдүк «бу мин барахсан киһи дууһатын хамсатар учууталбын» дэмэккэ саха киһитэ өлбөт-сүппэт ис куйгуратын элбэтиһэ, үйэтитэ сылдьар культура туйгунун Роза Васильевна күнэһи түбүгэ. Киһи кэрэгэн айыһа анаан уһаммыт чабылхай дьүһүннээх Түмэппий суоллар. Розатын диэки кэрэмэс ньуурун туһаайдыбына Розатыгар дьинг убаастабыла быга түһэр. Түөрт оһолору сүүрбүт-көппүт, үһүлүтэ түһүөлэһит курдук сыһырыһа хамсаньылаах уол-кыыс төрөппүттэрин чьгизин туйабын хатараары аналлаах үөрэх кыһатыгар кыһана-мүһэнэ үөрэнэллэр.

В.М. ШАПОШНИКОВА

КЫРАҒЫАБАЙ КЫРГЫТТАРДААХ
ТААНЫ ТАЛБА ДЫАХТАЛААРДААХ

НАМЫЫНА

Тус-туспа суоллаах-истээх, үлээх-хамнастаах ырыаны сөбүлүүр кэрэ куоластаах кыргызтар мустаннар 1990с. ырыа ансамбылын тэрийэр түбүккэ түспүттэрэ. 3-4 куоласка хайдынан, ааттаан-суоллаан «Дьүөгэлэр» диян сүрэхтэнэн күн бүгүнгүр дияри А. Шестаков аатынан улуустаабы культура кинин сыанатыгар ылаан-туойан кэллээр. Номмуо 15 сып ааһа охсубут, дьүөгэлэрбит улуус эр иһигэр буолбакка республика таһымыгар ытыллар ахсаана биллибэт ырыа күрэхтэригэр, концерттарыгар кыттан кэллээр.

Ол курдук, 1993с. Нам улууһун баяниһгар, мелодийыгар Илья Христофоровка аналлаах ырыа күрэхтэригэр, онтон эһилигэр 1994с. Горнай улууһугар ытыллыбыт «Аар Хатын суугуна» диян зональнай, лауреат аатын сүкпүттэрэ. Саамай улахан ситиһилэринэн, Саха сирин историятыгар хаалбыт түгэнэринэн, бастакы президент М.Е. Николаев бириһигэр «Олонхо дойдута ылыы» кыраахха, төрөөбүт дойдуту туһунан бастык романынаа, олохтоох автор Гаврил Спелцов «Төрөөбүт аласкын эн таптаах» диян ырыатын толорон «Гран-при» хаһаанынан буолбуттара уонна оччотообуга улахан суумманан биллэр, 5 тыһ. солк. харчынан биризмийлээммиттэрэ. Ону

тэнэ «Сага ырыа», улууска, Дьоккуускай куоракка ытыллар мероприятияларга быыстала суох кытталлар.

«Дьүөгэлэр» тэриллиэхтэриттэн олус бэринилээхтик 15 сыпы быһа ыллаһан, ансамбль түбүктэрин, үөрүүлээх да хомолтолоох да түгэнэрин эттэринэн-хааннарын билбит дьоннорунан, Саха республикатын үөрэбиритин туйгуна, музыкальнай оскуола преподавателэ У.К. Новгородова, СР үөрэбиритин туйгуна, улуустаабы үөрэх управлениетын кадровой үлэ отделын сэбиэдиссэйэ О.С. Белолюбская, ССРС культураны туйгуна, культура үлэһитэ Л.Д. Рехлясова ааттарын киһи барыта билэр, куоластарын сөбүлээн истэр. Билигин бу үбүлүүдээх коллективтыгар 10 кэрэ куоластаах, ырыа куттаах дьүөгэлэр сөбүлээн сылдьаллар, салайааччыларынан тэриллиэхтэриттэн хормейстер, «Тулук хаара» мелодистар түмсүүлэрин салайааччыта, ССРС культураны туйгуна Е.А. Кутукова, өр сылларга кыргызтары кытта үлэтин сылдьарынан киһи туттар.

Сып-хонук ааһан, олох ирдэбилэ үрдээн истэбин ааһы ырыабы сыйласта, музыкальнай үөрэхтэх эдэр ырыаһыттарынан эбиллэн, уларыйан иһэллэрин, өссө да киһилэр кэккэ-

лэрэ хангын сөптөөбүн үлэстэллэр. Толорор репертуардарынан ырыа эйгэтигэр үйэлэр тухары сөнгөн хаалбыт Аркадий Алексеев, Валерий Ноев, Данил Санников, Гаврил Спелцов, Василий Зырянов, Андрей Замятин, Валерий Егоров, Александр Дунаев уо.д.а. сөбүлээн истэр Дундастарбыт, композитордарбыт ырыаларын толороллор. Хас бирдии киһи чолчу биһир

былбан тыпп.), А. Дунаев «Кэрэхэ-нэтин» үгүстүк сөбүлээн туран толороллор. Кыргызтар хас концерт, ырыа күрэхтин ыгырылаах ыалдьыттары эрэ буолбакка, аба саастаахтар киз-һэлэрин тэрийэһиттэр. Онно араас келүүнэ ырыаларын ыллаһан-туойан, үгүстүлээн, дьону-сэргэни сэргэхс и т э р

тэриһин үрдэтэр сыалтан олох устун хардылаан санаттан сана, аныгы музыканы, ырыаны толороллоро солун буолара саарбаба суох. Ханник бабарар кэрэ сөбүлээн, эгин-дыкти таптастаах кыраһыабай кыргызтарбыт кэчигирэһэн тахсан ылаан-туойан бардактарына киһи санаата көтөбүллэр, күннээби проблемалартан сынньанан барар диян эттэххэ ким да мөккүспэтэ буолуо.

Онтон «Дьүөгэлэрбит» инники былааннарын ахсынны 10 күнүгэр Шестаков аатынан Культура Кинигэр буолаары турар үбүлүүдээби концерттарын түбүгэ тийэһи кэлбит. Бу чэрчитинэн ырыаларын хомурууну аудио-кассетатын таһаартарар, репертуардарын санаттар, бизчэрэрин улахан, киз програмалаах онгорор санаалахтар. Кириин биллэт сыанатыгар ол хомурууну, ностальжи кизэтин тэрийи, бэлэх быһытынан кизэрэ былааннар. Концертка ансамблы таһынан Хатырык нэһилэтин «Уолан» эр дьон вокальнай ансамблы аһаарып, бу дьоро кизэни кизгэтиэхтэхтэр. Сонун нүөмэринэн «Дьүөгэ-2» диян кыргызтарбыт олохторун ансамблы тэриллиэн «Үөрүү ырыатын» толоруохтара. Нам улууһун биһир дьонго-сэргэбэ биллэр баяниһын Василий Терентьев төрөппүт уолатара, дьэ-кэрээн дуэта ыллахтара.

15 СЫЛЛААХ УБҮЛҮӨЙГҮТҮНЭН!

ЫРЫА КУТТААХ «ДЬҮӨГЭЛЭР»

сөбүлүүр идэлээх, киһилээх, ырыалаах. Онтон «Дьүөгэлэр» В. Зырянов «Мин ыраах барыахпын самыбын», «Кыыс ырыата» (Ча-

дьярыктаахтар. Ол курдук аныгы ырыалартан А. Файрушина «Сахам сирэ», Л. Готовцева «Иэйи» диян ырыаларын 4 куоласка арааран үөрэтэ сылдьаллар. Ырыаны сөбүлүүр киһи бабатын толорон, ин-

Баар-суох ырыаба угууар, кэрэбэ кэрэхтэри кыргызтарбыт ансамблыра 15 сып устата тийэһи быспакка үлэээн кэлбиттэрэ, улуус аатын түһэн бизрбэккэ араас хабааннаах күрэхтэргэ кытталлара улахан ситиһи, дьол кэрэбэ буолар.

Хас бирдии киһи Айбыт абатыгар, Күн сирин көрдөрбүт ийэтигэр олохторун салдааччынан, туйахтарын хатарааччынан төрүүр аналэ туохтаабыр да күндү, дьоллоох түгэн буолар. Оҕо — сир үрдүгэр баар саамай кэрэ бэлэх. Онтон икки үтү-үкчү олохтор — игирэлэр, икки төгүл үөрүү буолаллара саарбаба суох.

Ол курдук, бу сырымыга, күндү абааччыларбар айылба кэрэ бэлэхтэрин туһунан кэсписэхпин бабарабын.

2003с. бэс ыйын 30 күнүгэр, М.М. Винокурова Самна уонна Алина диян игирэ кыргызтары бэлэхтээбитэ. Номмуо күрэхтээн кыргызтар 2 саастарын аастылар. Киһилэр убайдара Денис СГУ ЮФ I курсун студена. Онтон бу оҕо айыт абалара И.С. Попов «Намгазстрой» үлэһитэ, ийэлэрэ — Намнаабы оҕо уонна дьэ-кэрээн отделын салайааччыта.

- Мария Михайловна, кыргызтар тустарынан кэсписэ дуо? Игирэ оҕолор хайдабыт?

- Мин санаабар олус үчүгэй! Төрүүллэригэр 2,9 уонна 3 килээ ыйаһынаах этилэр. Биһир саастарыгар хаампыттара, уолбуттар холоотооххо эрдэ баһыи санарбытара уонна быдан сыгыһылар. Кыыс оҕо уоллаар түргэнник сайдар дииллэрэ кырдык эбит. Кыра эрдэхтэриттэн наһаа спокойнайдар, самостоятельныдар улахан көрүүгэ-харайыга наадыйбаттар. Эбээлээх буоламмыт көмөтө олус улахан. Улахан кыыс 5 мүнүүтэ эрдэ төрөөбүт буолан быдан түргэнник өйдүүр, онгорор. Оттон балта кэнииттэн тутта хабыһылар, хаалыбат буола сатылар. Киһилэр хайдах эрэ бэйэ-бэйэлэрин ситэрсөн бизрэллэр, биһир сатаабатарын биһир сатылар.

- Бэйэ-бэйэлэриттэн тэйничи сырыттахарына төһө суохтаһалларый?

- Ахтыһаллар быһыылаах. Кыра буоланнар тэйничиһит да суох, куруук биһир сылдьаллар. Биһир утууһан турат да, иккиһин туруорар аанса барар. Арай биһирдэ тус-туспа дьэбэ илдьиһиппитигэр Алина, «Сайна да Сайна...» диян ула-

ханник хашпырыыстаан турардаах. - Дьоннор эбэтэр бэйэлэрит хайдах араарарыттый?

- Мин ийэ киһи быһыытынан араарабын. Олох кыра эрдэхтэринэ аһатарбар булдуһуан кэбиһэн биһир өрнү иккистээн аһатар түгэнэрин эмиз бааллара. Абалара кул-

ОККО ТҮСПҮТ ОҕОҕУМ, СИРГЭ ТҮСПҮТ СЭРЭБИЭЙИМ

гаахтарын быһыытыттан билэр. Онтон дьоннор олох да араарбаттар «тэбис-тэниэр» дияччилэр. Ол иһин таһаастарын тус-туспа өңгөөбү тала сатыбыт. Бэйэлэрэ да ону билээлэр, бу миэнэ буолбатах, Сайна эбэтэр Алина киһэ диян араараллар.

- Сайналаах Алина саамай өйдөнөн хаалбыт түгэнэ дуо?

- Оннугу соччо өйдөөбөлпүн. Сангаларын суруна сылдьааччыбын. Сааһыран баран олохтоох буоламмын дуу, хайдах эбита дуу наһаа болгомтолоохтор, дьону-сэргэни, ханна сылдьыбыттары түргэнник өйдүүллэр. Алфавиты анарын кэрэбэ билээлэр. Учуутал балтын ыалдьыттыы кэлэ сылдьан киһигэтин араас кэсписэни, остуоруйалары ааһааччы, ону сөбүлүүллэр, хойуһа дияри кэспис сылдьааччылар. Онноор ол остуоруйа геройдарын бутуйбаттар. Ордук үчүгэйдик нууччалыы хоһооннору өйдүүллэр. Улааттахтыгына быраас буолуохпут диян соһууталлар. Прививка, медицинский көрүүгэ балыһаа сылдьар буоланнар, аан магнайгы биллибит тэриһтэлэрэ балыһаа буолла дии. Киһилэр санааларыгар барыта балыһаа курдук. Улэбэр илдьэ бардахпына: «Балыһаа кэллибит дуо?» — дияччилэр.

- Кырачаан кыргызтар саамай сөбүлүүр дьярыктара, оонһуурдара, астарга туох эбитий?

- Фруктаны, хааны араһын сиһилэрин ордороллор. Кэмпнэти олох сиһиппит. «Недзя!» — диятэххэ кэлин олох тыһыпаттар. 2 саастарыгар конструктор ылбыһыт. Ону дьаныһан туран хомуйаллар, быраан кэспискэ тиһээр тирдэ сатыһылар. Уопсайынан ту-

луурдаах баһылар. - Туораттан көрдөххө тэниэрэ төһө элбэгий?

- Элбэх бөһө буолла дии. Туттуулар-хаштыылар майгынаһар. Айыллаттан икки буоланнар, тэнигэ биһир киһи курдук оноруохтарын сөп. Мин санаабар үтүктүһаллэр быһылаах.

- Игирэ оҕолонун бабалаах ийэлэрэ тугу эттигэ эгэй?

- Көрүүгэ-истиитэ софтох киһиэхэ, биллэн турар, ыарахан. Ол гынан баран, улаатан истэхтэрин айы наһаа үчүгэй. Үлэриттэн сылайан кэллэххинэ икки кып-кыра, тэбис-тэни оҕолорун сүүрэн кэлэлэрэ туох кыһааннаах буолуо?

төгүрүк. Оҕо саадыгар сылдьар эрдэхтэринэ баанчыктарын өтүнэн араараллар. Бэйэлэрэ да кыралары т а н м а й г ы н -наспат буола сатыһылар. 7-8 кылаастан уратытык т а н н а н барбыттара. Хас уулусса к ө р б ү т дьон соһуйа, интэриһиргии

ОҕОҕУМ, СИРГЭ ТҮСПҮТ СЭРЭБИЭЙИМ

көрөллөрүн, биһиргэ үөрэнэр оҕолоро дьэбэллээрин сөбүлээбэт этилэр. Ол иһин игирэ буолалларын биллэрэ сатаабаттара.

- Атын оҕолорго тэниээтэххинэ игирэ оҕо уратылаах дуо?

- Уратылар суох арай ахсааннарын иккиэлэр. Атыттарбыт үһүн уолаттар буолан, киһилэри кытта сатаан тэниээбиппин. Кыыс уолтан уратыта элбэх буолла дии. Арай дьэ иһигэр-таһыгар сүтэрэххинэ харыһан иккини көрдүүбүн, үөрэнэн хаалыһыны.

Бу икки ийэ кэспээнигэр олобуран, улуустаабы Кини балыһа төрүүр(родильная) отделениетын сэбиэдиссэйэ Л.К. Иванова кэспэргэ сөбүлэстэ.

— Лена Константиновна, игирэлэр уонна двойнялар диян туох уратылаахтарытый? Киһилэр хайдах үөскүүлэрийт?

— Игирэлэр биһир ийеклеткаттан төрүүлэр уонна бэйэ-бэйэлэригэр майгынаһаллар. Онтон двойнялар тус-туска клеткаларга үөскүүлэр, майгынаһаллар. Холобура, биһир абатын курдук уол, иккиһэ ийэтин курдук кыыс буолуохтарын сөп. Эбэтэр төттөрү. Биллэрин курдук наследственно биһир улахан оруолу ийэ геннэрэ оонһуулар. Ийэ киһи хааныгар игирэлээх буолууһуна игирэ оҕо төрүүр бырыһыана улахан. Бу сылга биһиги улууспуттар 2 ийэ иккиэн игирэ кыыстанылар. Ол гынан баран 9 ый толору илдьэ сылдьыбыттар (недоношенны).

— Ол туохтан үөскүүрүт?

— Элбэх клеткалаах беременность икэ организмгар эрдэ төрөөһүнү, бэйэтэ түһэн хаалыһы (самоаборт), ийэ этэ-сиһэ иһитин (отек), давлениета үрдүүрүн үөскэтэн сөп.

Биһир оҕо үөскүүрттэн олох атын буолар. Ийэ организмтэн икки төгүл элбэригэр, көрдүүр буоллаллара дии. Ол иһин ийэлэр мөлөх буолаллар, араас ыарыһара күүһүрэр, организмга туһалаах веществолара тийибт буолар.

— Онтон игирэ оҕолору сана төрөөбүттэрин кэниэ тутта арааран кэбистэхтэринэ туох буолалларый?

— Медицина да сокуон да этэринэн араартыа суохтааххын. Биллэн турар, атын-атын киһи тус-туска ыһынар. Сорохтор ыалдьан да хаалыахтарын сөп. Атыттар соччо ыараханык ыһымматахтарын да иһин моральнай, психологической кэниһирдээх буолаллар.

Сотору кэминэн, бу кэрэхээн кыргызтарбыт «Ийэ» үрдүк аатын сугуөхтэрэ, оҕолоох буолар дьолу эттэринэн-хааннарын биллэхтэрэ. Ханник бабарар амукка, кыыс оҕо окко түспүт оҕоһунан, сиргэ түспүт сэрэбизинэн ийэ буолар аналаабын ханан да унимуоһун!

ИЙРЭХ ТЫЛЛАР

Таптыыр, убаастыыр кэргэммин, күн күбэй ийэбитин, эйбэс эбээбитин **ОКО-НЕШНИКОВА МАРГАРИТА СЕМЕНОВ-НАНЫ** 60 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күнүгүн истинник-ийирэхтик ээрдэлибит.

Эн олоххо үтүө дьулуруун, бэринилээх үлэи-хамнаһын, дьонго-сэргэҥэ амарах сыһыанын, сырдык майгыи биһиги олох-путугар үтүө холобур буолар.

Күндү киһибитигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, өссө да өр кэмгэ дьэ кэргэнгэр эрэллээх аркин, тулхадыйбат тутах буолан олох үөһүгэр өрүү үөрэ-көтө, дьол-саргы аргыстанан олороргор баҕарабыт.

Биһиги туспутугар уҕараабат кыһамныыг, мындыр сүбөн-аманг, сүүнэ көмөгү иһин мунгура суох махталбытын тиэрдэ-бит.

Кэргэмик, уолук, кийиштик, сиэннэрим Петья, Тома, Рита

Таптыыр бырааныгытын, убаастыыр күтүөпүтүн **СОЛОВЬЕВ НИКОЛАЙ ЕГОРОВИЧ** 55 сааскын томточку туол-буккуна ис сүрэхтэн ээрдэлибит!

Баҕарабыт уһун дьоллоох олоку, кытаанах доруобуйаны, дьэ кэргэнгэр эгэнгэ буолууну.

Соловьёвтар, Петровтар, Кобяковтар, Сысоялтиннар, Рожиннар, Егоровтар

Күндү кэргэммин, тапталлаах ийэбитин, үлэ ветеранын **ЕВСТАФЬЕВА ДАРИЯ ИННОКЕНТЬЕВНА** үйэ аңардаах үбүлүөйгүн ис сүрэхпитигэр ээрдэлибит.

Күндү киһибит биһиги туспутугар ахсаабат кыһамныыг, тапталыи иһин олус махтанабыт. Кырдыр диэни билиммэккэ, өрүү үөрэ-көтө, доруобай сырыт, уһун үйэлэн. Эн үтүө эрэ санаанан салайтаран дьон-сэргэ туһугар кыһалларгыттан киэн туттабыт, холобур оҕостобут.

Кэргэмик, оҕолорук

Диригник убаастыыр күндү киһибитин, күтүөпүтүн **ЕГОР МИХАЙЛОВИЧ ЛАРИОНОВ**, «Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитин», М.К. Аммосов бириэмийэ лауреатын, 65 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ түгэнтинэн ис сүрэхпитигэр ээрдэлибит!

А. Шестаков аат. КК ахсынны 10 к. 19 ч.

«Эйигин, оо, музыка, олус да таптыбын...» диэн республиканскай ырыа конкурстарыи кыһайылыа, лауреата «Дьүөгэлэр» вокальнай ансамль 15 сыллаах айар үлэтигэр аналлаах киэн программалаах шоу-концерт бэлэтир.

Кыттыыны ылыахтара: «Дьүөгэлэр» ансамбль ырыаһытара, ымыы чыгычаах оҕолоро «Дьүөгэ-2»-р, Дьокуускайтан гитаралаах уолаттар Алексей, Владимир Терентьевтар, Василий Протопопов, Егор Местников, дьэ кэргэнинэн дуоттар. Ээрдэли кэлиэхтэрэ: республиканскай ырыа конкурсун дипломантара «Уолан» вокальнай ансамбль (сал. А. Татаринов), мелодистар уо.д.а.

Бу кизэ киирии билигитин оонньонохтара сыаналаах бириэстэр, эһэхэ анаан «Дьүөгэлэртэн» сборник-аудиокассета — бэлэх уонна бизчэр ситиминэн уоттаах-куэстээх 70-80 сс. дискотека-ностальжи. Үлэлиэргэ

кафе. Дьоллоох дьоро кизэни мүлчү тутуман! Кэлин, сыдыыг, ылыһыи-үнкүүлэниг. Билэст сыаната — 150 солк. Коллективнай сайаапка былылар.

Билсэр тел. 41-5-93

НАМ СЕЛОТУН ИНЬЭЛИТИГЭРИН ИСТИННЭРИГЭР

1. Нам улууһун ийэбитини общество-тын председателии 5 сыллаах үлэтин отчуота (Алексеева П.И.).
2. Конференцияга делегаттары талыи.
3. Бэйэ оҕоһунтарга быыстапка.
4. Сахалыи киирэ «Таатта мүччүргэннээх ырыылыра». Буолар сирэ — Балаҕан. Ахсынны 6 күндүгэр күнүс 11 ч. саҕаланар.

Приглашаем всех 3 декабря на открытие выставки дипломных работ выпускников 2005

БИЛЭЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

и на торжественном вручении дипломов, которое состоится в 15 ч. в здании педколледжа технологии и дизайна им. И.Е. Винокурова.

7 декабря с.г. 16 ч. 30 м. встреча с директором «Орифлэйм» в Намской детской библиотеке на тему «Планы успеха». Льготная регистрация новичков.

Конт. тел. 42-2-16

ООО «Торговля Якутии» приглашает предпринимателей на сотрудничество — реализуем продовольственные товары оптом и ожидается поступление новогодних подарков. Возможен бартер на сельскохозяйственные продукты и отсрочка платежа.

Наш адрес: г. Якутск, ул. Шавкунова, 70, к/тел. 34-43-61, 42-48-66 и 45-94-48

г. факультета изобразительных искусств СГПА

Адвокатская консультация ахсынны 1 күнүттэн саҕа аадырыска көһөн үлэтир: Нам сал., И. Винокуров ул. 19 №-дээх дьизэ (Аммосов болуоссатын утары).

Купим усадьбу, желательно в районе ипподрома или северторга

Тел: 42-9-60

Считать недействительными:

- Утерянный паспорт серии 9801 № 355978, выданный на имя Алексеева Ивана Владимировича;
- Утерянный паспорт серии 9897 № 010789 от 09.07.98 г., выданный Намским ОВД на имя Шестаковой Анны Афанасьевны;
- Утерянный паспорт серии 9802 № 647184, выданный на имя Бережнева Дмитрия Ивановича

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биһиги аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, күтүөпүт, үлэ, тыыл ветерана Афанасий Леонтьевич Баишев күн сириттэн барбыта хайы-үйэ биэр сыл буолла.

Кини сэрииниэр сылларыгар тулаайах хаалан бэрт кыра сааһыттан колхоз ыар үлэтин энгэринэн талбыт, от оттоон, мас мастаана айаһын эрэнигэр сылдыбыта. Улаатан баран Нам оройуонугар аан бастаан Үлэ Кыһыл Знамята уордьанынан наҕараадалааһыт, оройуон аатын-суолун республикага аатырдыбыт Сындыыс диэн сүүрүк атыыры иитэн таһаарыт, сэриигэ баран өлбүт убайын Егор Леонтьевич туйабын хатаран сылгыһыт идэлэммитэ, Сындыыс үрдүк арбаһыттан Кыһыы өрөгөйүн билгэрэн кыһылаах ийитин өрө уунан куорат ипподромун трибунатын иннинэн көтүтэр буолбута. Таастаах колхозтара Жданов аатынан колхозка холбоһон, өрүс кытылыгар көһөн киирбиттэрин кэннэ бөдөнсүйбүт колхоз Партизанаабагы отделинетыгар үлэлиэбит.

Ынабы сизмэлээгин идэтин баһылаан сылтаа үрдүк көрдөрүүнү ситиһэргэ, хас да төгүл оройуонга чемпион аатын ситиспитэ. Кэргэнэ Ефросинья Петровна Илларионова үлэтир аатырбыт «Кубалаах» ферматын сайылыгын, «Чомоорко» диэн кыстыыры хотоннорун үлэти-хамнаһа туругуларыгар төһүү үлэти, сүбэһит-амаһыт этэ. Производство бастыһынарын, үтүө салайааччылаах биригэдьири дэринэн, у правляюща йдарынан аатырбыт «Нам» совхоз Партизанаабагы отделинетын рабочайдарын профсоюзнай комитетын өр сылларга салаһыта, үгүс мунньахтарга рабочайдарын интэрээстэрин көмүскэспитэ, араас тэрэһин үлэлэргэ актыыбынайдык кыттыспыта.

Афанасий Леонтьевичи дьонно-сэргэтэ кинини үлэһит, салайааччы быһыытынан убаастыыр, куруутун сүбэлэтэ-амалата сылдыар этилэр. Афанасий Леонтьевич бэйэтин олоххо тардыһытынан, дьулуруунан, үтүө майгытынан удыурун уһатта. Кини аатын билгитин икки уола, үс кыһа, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ салгыыллар, аҕаларын, эһээлэрин курдук үтүө үлэһиттэр.

сүрэхпитигэр мэлдьи үтүө өйдөбүл буолан умнулло суоба.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, аймахтара

Биһиги күндү ийэбит, эбээбит, хос эбээбит Жиркова Мария Афанасьевна бу орто дойдуттан букатыннаахтык барбыта сэттинэн 28 күндүгэр 40 хонугун туолла.

Кини 1928 сыллаахха бэс ыйын 22 күндүгэр II Үөдэй нэһилиэгэр төрөөбүтэ. I Хомуस्ताах тагаратын дьизитигэр сүрэхтэммитэ. Ийэтэ Жиркова (Трапезникова) Мария Ивановна Таастаах Горнай (Көдөһү) сириттэн төрүттээх.

сыанаалаанар «Ветеран тыла» уонна хас да юбилейнай мэтээлинэн наҕараадаланар.

1949 с. Новгородов Николай Васильевичка кэргэн тахар. Сэрии кыттылааһа, разведчик, хас да бойбуой мэтээллээх. Спортсмен этэ, Нам оройуонун бастакынан 5-6 буолан, хайыһарынан Дьокуускайга дьизирбаран, икки капитан буолан Саха АССР Верховнай Советыгар рапордаабыта, гирэни анныыга уонна велосипедынан күрэхтэһэр этэ.

Ийэбит Намга педучилище иннинэ детдомга швей-моториһынан үлэтир. Детдом сабыллыбытын кэннэ ийэбит доруобуйатынан дьизитигэр олорбута. Ийэбит 4 оҕолонор, бары тус-туһунан ыал буолан олоробут, 9 сиэннээх, 9 хос сиэннээх. Биһиги ийэбит ыраас дууһалаах, дьонго-сэргэҥэ эйбэс, үчүгэй асчыт, талааннаах истэниһэн. Кини саҕаабатаҕа диэн суоба.

Оҕолорун, сиэннэрин, хос сиэннэрин туһугар сүрдээгин кыһаллара. Олох эргирин — кыаммат-түгэммэт түгэннэри кытаанахтык тулуйан санаатын олох түһэрбэт, тугу эмэ тобулан толкуйдаан онорор этэ. Кизг көбүстээбэ, кытаанах санаалаах этэ. Доруобуйата мөлтөх буолан бэйэтин сүрдээгин көрүнэр этэ, санаатын түһэрбэт үчүгэй эрэ ырыһаһыт этэ. Олоһун тийэх күндүгэр дьизир сиэннэрин таҕастарын-саптарын бэйэни кэлбитэ, уурбуг-туппуг курдук туттунуулаах, сүрдээх ыраас, чэбэр этэ.

Биһиги ийэбит сүрдээх үчүгэйдик ыллыыра. Кинээ артыыстарын, араас билгилээх дьоннор автобиографияларын, ааттарын барытын билэр этэ. Күндү ийэбит, быдан дьылпарга быраһаай.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ

Хатыҥ Арыи орто оскулатын 11-с уонна 4-с кылаастар коллективтара Во-лодьева уонна Валераҕа таптыыр убайдары **ПАВЛОВ Василий Валерьевич** холмолтоохтук суох буолбутун дириг кутурбанарын тиэрдэллэр. 11 «а» уонна 4-с кыл. үөрэнээччилэрэ, кыл. салайааччылара **АЛЕКСЕЕВА Елена Александровна** ыраакан ыарыттан өлбүтүн дириг кутурбанарын тиэрдэбит, аһыгытын тегнэ үйлэстэбит. *Колпашиковтар, Емельяновтар*

<p>Редактор В.Г. Касьянов</p> <p>ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41332; факс — 41332; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционная издательская система — 41141</p>	<p>Төрийэн таһаарааччылар: СР Правительства, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарыа туһунан РФ сокуоннарын туһунан хонтуруоллуур уонна регистрациыллыыр РФ бэчээк Госкомитетин СР региональной управлени-етыгар 2003 с. бас ыйын 20 күндүгэр регистрациыллыыт нүмүрү — ПН №19-0428.</p> <p>Сурукка ааккытын-суолугун, үлэритин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыт. Редакциягахири-бит суруктар төһөрүлүбэттэр. Автор тэрэ хаһыат санаатын мэлдьи биэр буолбат.</p> <p>“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республика, Нам с., Заложная ул. 4. E-mail: editor@namisy.sakha.ru</p>	<p>“Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской ситимигэр талылына уонна таһылына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бочээттинна, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмийэ 1,0 бачаах лине. Көгүл сыанаан атыллылар Индекс — 54889. Тираһа — 2053 Бачааһы иһин баттаһа — 12:00 ч. 02.12.2005 Сакааһын №-рэ — 156</p>
---	---	--